

ד ח ו ן

18 במרץ 2020

לכבוד
מר אלדד קובלנץ
מנכ"ל תאגיד השידור הציבורי
Eldad@kan.org.il

הנדון: הנגשה לערבית של מהדורת החדשות המרכזית

אנו פונות אליך בבקשה להנגיש לאלתר לשפה הערבית את מהדורת החדשות המרכזית של תאגיד השידור הציבורי "כאן". בעידן הקורונה הפכו מהדורות חדשות הערב למקור המידע העיקרי, לעתים אף הראשון, בדבר הנחיות וצווים העוסקים בנגיף, בהשלכותיו ובניסיונות לבלום את התפשטותו, והן מהוות את הבמה המרכזית להעברת מסרים ממשלתיים לציבור. חובת תאגיד השידור הישראלי היא לשדר מידע חיוני וקריטי זה בזמן אמת אף לאוכלוסייה דוברת הערבית, והכל כמפורט להלן:

1. מאז פרץ משבר הקורונה, ובפרט מאז התחווירו עוצמתו וממדיו, הפכו מהדורות החדשות המרכזיות בטלוויזיה למקור מידע מרכזי וחיוני. מדי ערב עולים לשידור גדודי מומחים ופרשנים בתחומי בריאות וכלכלה, ומשודרות ידיעות חדשותיות על הקורונה מהארץ והעולם. כותרות המידע הנמסר לציבור מופיעות אף בכתוביות, שנועדו לחזק את קליטתו ולסייע בעיבודו. שיאן של מהדורות החדשות בימים האחרונים הוא במסר יומי שנושא לאומה ראש הממשלה בשידור חי, המשודר בערוצי החדשות במקביל, במהלכו מתבשר הציבור על הגזרות היומיות והצעדים הננקטים לצמצום התפשטות הנגיף. לאלה, השפעה מכרעת על חיי כלל תושבי ישראל.

2. סגירת אתרי בילוי, האיסור על התקהלויות ובעיקר אי הוודאות והחרדה הופכים את אזרחי ישראל ותושביה, שגם בימים כתיקונם מצטיינים בצריכת חדשות, לקהל שבוי הצמוד למסך. בהתאם, מזנק הרייטינג של מהדורות החדשות לשחקים, ובעת נאום רה"מ נתניהו ביום 14.3 עמד על רייטינג מצרפי של 65.2%. נתונים גבהים אלה נשמרו לאורכה של כל מהדורת החדשות (ר' ענת ביין לובוביץ, **הקורונה מדביקה את הצופים למסך: רייטינג מצרפי של 65.2% להכרזת נתניהו אמש**, גלובס, 15.3.2020). צפיית השיא בחדשות נמשכה גם בימים העוקבים, ונקל להניח שזה דפוס הצפייה אשר ילווה את המגיפה והמאבק בה עד לחזרה לשגרה, אשר בינתיים אינה נראית באופק.

3. ואכן, מעקב אחר מהדורות חדשות הערב מעלה, כי בצוק העתים אין להן תחליף. כתבים מדווחים בהרחבה רבה על חדשות היום, על מספר הנדבקים, על הצעדים הננקטים למניעת

התפשטות הנגיף, על מצב הקורונה בעולם, על נפילת הבורסות והתנודות בה, על הגאות במספר המובטלים, על הקלות ברישום בלשכות התעסוקה, ועל האכיפה הצפויה של איסורי התקהלות. מומחי בריאות ורפואה, בהם בכירי משרד הבריאות, עומדים על הסיבות בעטיין מוטלות על הציבור גזרות קשות חדשות לבקרים, ומפרטים את משמעותם של ההנחיות והצווים. מהדורה אחר מהדורה מתבשר הציבור, לעתים לראשונה ומפיו של ראש הממשלה, על צמצום החיים האזרחיים. כך היה למשל כאשר הוחלט על סגירת מוסדות החינוך, על מעבר המגזר הציבורי למתכונת חירום, על הטלות סגר מקומי באזורים שבהם אובחנה התפרצות קורונה, על השימוש בתקנות שעת חירום ועל ההרחבה הצפויה בו, על צמצום התחבורה הציבורית ועל השארת השירותים החיוניים במתכונת מלאה (בינתיים).

4. תפקיד חשוב יש למהדורת חדשות הערב, שלפחות ב"כאן" הפכה למהדורה מורחבת, אף בגיוס הציבור להישמע להנחיות. אמש, למשל, נרתמו ראש הממשלה נתניהו, ראש שירותי בריאות הציבור, פרופ' סיגל סדצקי, ומנכ"ל משרד הבריאות, משה בר סימן טוב, למשימה, וכל אחד בדרכו הבהיר עד כמה משמעותי להישמע להן. במהלך דקות ארוכות דיברו השלושה על כך ששיא המחלה טרם הגיע, כי צפויים מתים רבים, כי חיוני לצמצם למינימום את המגע בין התושבים, וכי זו הדרך היחידה להתגבר על המגיפה.

5. **אלא שבלהט האירועים נשכחה וזנחה משידורי תאגיד השידור הישראלי החברה הערבית, המונה חמישית מאזרחי ישראל, זאת אף שהתאגיד שם לעצמו למטרה לאפשר לכלל האוכלוסייה נגישות לתכניו** (מתוך אתר "כאן"). על הצופים הערבים, אשר עברית אינה שגורה בפייהם, נגזר להסתפק במהדורת החדשות הערבית של "מכאן", אשר מתחילה בשעה 19:00, נמשכת כ-50 דקות, ואף שהיא עוסקת בקורונה ובהתפשטותה, המידע המוגש בה לציבור הערבי דל באופן מהותי מזה המוגש במהדורה העברית, דמויות מרכזיות בניהול המשבר אינן מופיעות בה ומטבע הדברים היא אינה יכולה להתייחס לדברי ראש הממשלה ולהנחיותיו, אשר משודרים בשידור ישיר, כאמור, כשעה לאחר סיומה.

6. בהתאם, עיון בערוץ התאגיד בערבית "מכאן" אמש, במהלך שידור מהדורת החדשות בעברית ב"כאן", העלה שבזמן שראש הממשלה, מנכ"ל משרד הבריאות וראש שירותי בריאות הציבור עסקו בשכנוע הציבור להסתופף בביתו ולהישמע להוראות, שודרה בו סדרת טלוויזיה מצרית. בזמן שאזרחי ישראל דוברי העברית למדו על גזרות חדשות שהוטלו עליהם, ואשר שודרו בשידור ישיר אף בתחנת הרדיו "כאן ב", בתחנת הרדיו של התאגיד בערבית השמיעו מוזיקה. כך היה אף בימים הקודמים. כל שזכתה לו האוכלוסייה דוברת הערבית אמש הוא סיכום קצר ומצומצם של הנחיות ראש הממשלה, אשר שודר במבזק חדשות ברדיו "מכאן", בשעה 21:30. זו אינה הנגשת מידע.

7. מבדיקות שערכנו בימים האחרונים עולה עוד, כי מאז תחילת המשבר, וביתר שאת בשבוע האחרון, צופים דוברי ערבית רבים במהדורות החדשות בעברית בשל היעדר חלופה הולמת בשפת עמם. אלא שעבור רבים מאוד פתרון זה אינו מספק. אזרחים ותושבים ערבים רבים,

ובפרט האוכלוסייה המבוגרת ותושבי ירושלים המזרחית, אינם דוברים עברית על בוריה ולמצער לא ברמה מספקת לצפות בחדשות בשפה זו.

8. התעלמות התאגיד מהאוכלוסייה דוברת הערבית בתקופה כה מתוחה ודרמטית, אשר בה לשידורי הרדיו והטלוויזיה יש תפקיד חיוני וקריטי, לוקה בחוסר סבירות קיצוני וסותרת את חובתו מכוח סעיף 87 לחוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 (להלן: "חוק השידור הציבורי"), המסדיר את פעילותו. סעיף זה, אשר כותרתו היא הפניה להודעות חירום בשפות שונות, קובע כדלקמן:

"(ב) שודרה בערוץ השידורים המרכזי הודעת חירום בשפה העברית, תשודר הודעת החירום גם בשפה הערבית בערוץ בשפה הערבית, ומיד לאחר מכן, סמוך ככל האפשר, תשודר בערוץ השידורים המרכזי הודעת החירום בשפות הערבית, הרוסית והאמהרית.

(ג) מיד לאחר שידור הודעת חירום בשפה העברית, תשודר הודעה בערבית, ברוסית ובאמהרית המפנה לצפייה בשידורי תאגיד השידור הישראלי בשפות אלה, או להאזנה להם, לפי העניין, וכן לגל שקט, אם הוא מופעל באותה עת."

9. הגדרתה של "הודעת חירום" מעוגנת בסעיף 9(ד) לחוק השידורי טלוויזיה (כתוביות ושפת סימנים), התשס"ה-2005, הקובע כי הודעת חירום מתייחסת, בין היתר, ל"אירוע חירום אזרחי". אירוע כזה מוגדר בחוק כ"אירוע הגורם לפגיעה חמורה בשלום הציבור, בביטחון הנפש, או ברכוש, המתייחס לציבור גדול או לשטח גדול, או אירוע שיש בו חשש לפגיעה כאמור, לרבות מחמת פגע טבע, מפגע סביבתי, אירוע חומרים מסוכנים, אירוע כימי או ביולוגי, אירוע קרינה רדיולוגי, תאונה או פעילות חבלנית עוינת". התפרצות מגיפת הקורונה, והמאבק בה, עונים להגדרת "אירוע חירום אזרחי", כמו גם לקביעת החוק לפיו הודעות חירום מתייחסות אף למצב מלחמה (סעיף 9(ד)5). אמנם התפשטות הקורונה אינה מתאפיינת בחיילים, טנקים ונשק אולם זו מלחמה בתפיסתה המהותית - איום קטלני על אוכלוסייה רחבה. אף על פי כן, דבר מהוראות סעיף 87 לחוק השידור הציבורי אינו מתבצע, ובכך חוטא התאגיד לחובותיו החוקיות.

10. אפליית של האוכלוסייה הערבית באספקת חדשות סדירה בזמן אמת, סותרת אף את עקרונות סעיף 7 לחוק השידור הציבורי, הקובע כי התוכן שישפק תאגיד השידור יופנה ל"כלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה", וכי בין תפקידיו לספק "תוכן חדשותי ותוכן בענייני היום, ובכלל זה בשפה הערבית", תוך נאמנות "לאמת העובדתית ולחובת הדיווח לציבור". הציבור, דומה שיש לשוב ולהדגיש, מורכב אף מאזרחי ומתושבי ישראל הפלסטינים.

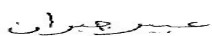
11. תאגיד השידור הציבורי הישראלי הוקם, בין היתר, על מנת לספק מענה לכשלים בפעילות הטלוויזיה המסחרית, המונעת משיקולים כלכליים, ובהם מענה מוגבל ביותר לצרכים של

מיעוטים וגיוון לשוני; ולכשלים הנובעים ממגבלות בנגישות תרבותית, הנובעים מכך ששידור מסחרי מספק בדרך כלל מענה לקבוצות הרוב (להרחבה ר' דו"ח הביניים לבחינת המתווה לשידור ציבורי בישראל מינואר 2014, אשר הוגש לוועדה לבחינת המתווה העתידי לשידור הציבורי בישראל). התעלמותו המחפירה של התאגיד מהאוכלוסייה הערבית המונה כ-1.9 מליון בני אדם, בשעת חירום שכזו, מעידה על כך שהוא אינו ממלא את תפקידו.

בשל כל אלה, נבקשך לדאוג להנגשת מהדורת החדשות המרכזית לערבית לאלתר, בין אם באמצעות כתוביות בערבית, בין אם בהתאמת מהדורת החדשות בערבית למקבילתה בעברית בשעת השידור, בהיקף התכנים ובאיכותם, ובין בכל פתרון אחר שינגיש את כלל המידע המשודר במהדורה המרכזית לדוברי ערבית. עוד נבקש כי הודעותיהם לציבור של ראש הממשלה ובכירי משרד הבריאות יתורגמו בזמן שידורן אף לאמהרית ורוסית, כמתחייב מהוראות חוק השידור הציבורי אשר פורטו לעיל.

נודה לתשובתך הדחופה על מנת לשקול את המשך צעדינו המשפטיים.

בכבוד רב ובברכה,

עביר גיבוראן דכוור, עו"ד

טל חסין, עו"ד

העתקים:

מר גיל עומר, יו"ר דירקטוריון תאגיד השידור הציבורי, בדוא"ל
עו"ד אסי קליין, היועצת המשפטית, תאגיד השידור הציבורי, בדוא"ל
מר דוד אסלם, שר התקשורת

